

ГАРЧИГ

I. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
II. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	10
III. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	13
IV. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15
V. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ, НОГООН БАЙГУУЛАМЖИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	29
VI. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	31
VII. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	31
VIII. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	34
IX. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	38
X. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	41
XI. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРОЛЦОГЧ, СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	43
ЗУРАГ 1. ҮЙЛДВЭР, АЖИЛЧДЫН БАЙР / ФИТИ ЗУРАГ/	4
ЗУРАГ 2. ҮЙЛДВЭР, АГУУЛАХЫН БҮСИЙН БАЙРШИЛ	4
ЗУРАГ 3. ТЭСРЭХ БОДИСЫН ҮЙЛДВЭР	7
ЗУРАГ 4. ҮЙЛДВЭРИЙН ТЕХНОЛОГИЙН ПРОЦЕСС	8
ЗУРАГ 5. ТҮҮХИЙ ЭДИЙН АГУУЛАХ	9
ЗУРАГ 6. ТҮҮХИЙ ЭД АЧИХ ШНЕК	9
ЗУРАГ 7. ҮЙЛДВЭР, АГУУЛАХЫН АГААРЖУУЛАЛТЫН СИСТЕМ	16
ЗУРАГ 8. ТЭСРЭХ БОДИСЫН ТҮҮХИЙ ЭД, МАТЕРИАЛЫН АГУУЛАХ	17
ЗУРАГ 9. ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ҮЗЛЭГ ШАЛГАЛТ, ЗАСВАР ҮЙЛЧИЛГЭЭ	17
ЗУРАГ 10. АВТО ЗАМЫН САЙЖРУУЛАЛТ	20
ЗУРАГ 11. ХОГИЙН САВ, ТҮР ХАДГАЛАХ ЦЭГ	21
ЗУРАГ 12. ХОГ ХАЯГДАЛ ТЭЭВЭРЛҮҮЛЭХ, УСТГУУЛАХ ГЭРЭЭ	22
ЗУРАГ 13. АХУЙН ХОГ ХАЯГДАЛ, ШИНГЭН ХАЯГДЛЫН ЦЭГ	24
ЗУРАГ 14. АВТО ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЗОГСООЛ	24
ЗУРАГ 15. СУВАГ, ШУУДУУНЫ САЙЖРУУЛАЛТ	25
ЗУРАГ 16. ЖУРАМ	27
ЗУРАГ 17. ЭМНЭЛГИЙН ҮЗЛЭГТ ХАМРАГДСАН ТАЙЛАНГИЙН НҮҮР	27
ЗУРАГ 18. ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН АЛБАТАЙ ХАМТАРСАН СУРГАЛТ	28
ЗУРАГ 19. АЖЛЫН БАЙРНЫ ГАЛЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ДҮГНЭЛТ	28
ЗУРАГ 20. ХӨДӨЛМӨРЛӨХ НӨХЦӨЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ ХИЙЛГЭХ ГЭРЭЭ	29
ЗУРАГ 21. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ ХИЙЛГЭХ ГЭРЭЭ	29
ЗУРАГ 22. ТЭРБУМ МОД ХӨТӨЛБӨРИЙН ХҮРЭЭН ДЭХ МОД ТАРИХ АЯН	30
ЗУРАГ 23. ХИМИЙН БОДИС, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, АНХАН ШАТНЫ ТУСЛАМЖ, ГАЛЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ТУХАЙ СУРГАЛТ	34
ЗУРАГ 24. АЖЛЫН БАЙРНЫ ҮЗЛЭГИЙН ХУВААРЬ, ТАГ	35
ЗУРАГ 25. ГАЛЫН САРАА, ГАЛ УНТРААХ БАГАЖ ХЭРЭГСЭЛ, ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖИЙН ХАЙРЦАГ	35
ЗУРАГ 26. ХОГ ХАЯГДЛЫН АНГИЛАН ЯЛГАХ ЖУРАМ, СУРГАЛТ, УСТГАХ ГЭРЭЭ	38
ЗУРАГ 27. ОРЧНЫ МОНИТОРИНГ, ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ	40
ЗУРАГ 28. ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ГЭРЭЭ, ДЭВЖЭЭ ТЭМЦЭЭНИЙ ИВЭЭН ТЭТГЭЛТ	42
ЗУРАГ 29. НИЙТИЙН ХОГ ЦЭВЭРЛЭГЭЭНД ОРОЛЦОЖ БУЙ БАЙДАЛ	42

Зураг 30.ЗЭРЛЭГ АН АМЬТНЫ АМЬДРАХ НӨХЦӨЛИЙГ ДЭМЖИХ ЗОРИЛГООР БИОТЕХНИКИЙН АРГА ХЭМЖЭЭ АВЧ, ӨВС, ДАВС ЗЭРГИЙГ БАЙРШУУЛСАН.....	42
Хүснэгт 1. Төслийн хэрэгжиж буй талбайн байрзүйн солбилцол	3
Хүснэгт 2. Эмульс бэлтгэх хэсгийн үндсэн тоног төхөөрөмжийн үзүүлэлт	6

I. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн хэрэгжүүлэгч:

“МЕРА”ХХК

Төслийн нэр:

“Тэсрэх бодисын үйлдвэр агуулах”

Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011108011

Регистрийн дугаар: 2619687

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:

Монгол улс-210644, Улаанбаатар хот | Сити Тауэр /17 давхарт/, Чингис хааны нэрэмжит талбай 1, 8-р хороо Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар, Монгол улс, 14200 **Утас:** 75 55 66 77 **Факс:** 11 319276 |

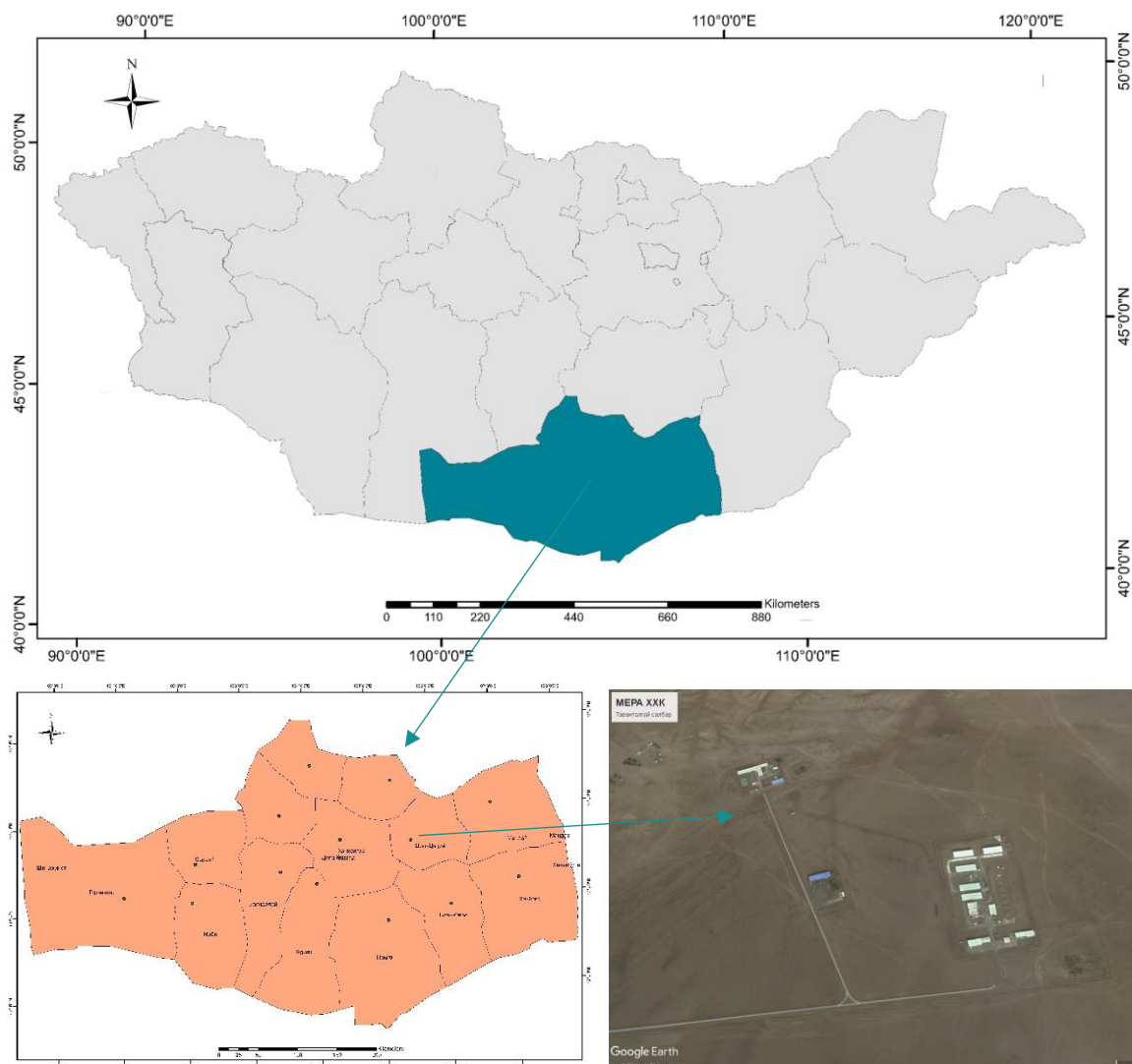
Төслийн байршил.

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумаас урагш 4,7км "Энержи Ресурс" ХХК-ийн Ухаа худгийн нүүрсний уурхайгаас 1,7км зайд тэсэлгээний ажлыг гүйцэтгэх зорилгоор уурхайн дэргэд, эмульсийн тэсрэх бодисын үл тэсрэх хольцын үйлдвэрийг 2011 онд байгуулсан ба Сумын Засаг даргын 2010 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдрийн а/116 тоот шийдвэрийн дагуу “Майга” уулын зүүн хойно дараах газруудыг 15 жилийн хугацаатай эзэмшдэг. Өөрийн эзэмшлийн 2,7 км сайжруулсан автозамтай.

Хүснэгт 1. Төслийн хэрэгжиж буй талбайн байр зүйн солбицол

Нэр	Талбай	У	Х
Үйлдвэр, агуулах	6,84 га	43,682384	105,569954817
		43,682075	105,567480167
		43,685112	105,566849785
		43,685422	105,569286216
Ажилчдын хотхон	1,266 га	43,68723	105,561012617
		43,68681	105,559464202
		43,687612	105,559031943
		43,688024	105,5605931999
Гүний худаг	0,019 га	43,686087	105,5616820995
		43,686037	105,561534848
		43,686159	105,561577095
		43,686211	105,561598942
Автогражын хашаа дизель түлшний сав	0,575	43,684229	105,563079454
		43,68408	105,562425585
		43,684218	105,562369101
		43,684363	105,563019455
Туршилтын талбай	0,2 га	546294,04	4838726,67
		546283,16	4838764,20
		546332,26	4838773,91
		546338,14	4838734,71
Шилэн кабелийн зурвас	8555 м		

Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам	750 м		
-----------------------------------	-------	--	--

Зураг 2. Үйлдвэр, агуулахын бүсийн байршил

Зураг 1. Үйлдвэр, ажилчдын байр / фити зураг/

Төслийн хүчин чадал:

МЕРА ХХК нь “Ухаа худаг” уурхайн дэргэд үйлдвэрлэлийн зориулалт бүхий Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр”-ийг барьж 2011 онд ашиглалтад оруулсан бөгөөд энэ үйлдвэрийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэн савласан эмульсийн үйлдвэрийн шугамыг тухайн үйлдвэрлэлийн бүсэд нэмж төлөвлөн барьж байгуулсан.

Эмульсийн тэсрэх бодисын үл тэсрэх хольцын үйлдвэр нь Австрали улсын ИЕЕ компанийн 40.0тн-ийн багтаамжтай чингэлэгт зөөврийн иж бүрэн тоног төхөөрөмжийг суурилуулж, түүнд зориулан ОХУ-ын “Институт взрыва”- гаас тусгайлан боловсруулсан, “АВ технология” компанийн брэнд бүтээгдэхүүн “НИТРОНИТ” үйлдвэрлэх технологийн дагуу ажилладаг.

Эмульсийг тусгай зориулалтын цэнэглэгч машинд ачаалан зөөж, уурхайн тэсэлгээний блок дахь цооногуудыг цэнэглэнэ. Цэнэглэгч машин нь эмульс болон эмульсийн тэсрэх бодис үйлдвэрлэхэд шаардагдах үл тэсрэх нэгдлүүдийг тус тусад нь ачиж, тэсэлгээний блокт очих бөгөөд цооног цэнэглэх явцад тэдгээр нь холигдон, цооногт орсноос хойш 5-10 минутын дараа тэсрэх бодис байдлаар цооногт цэнэглэгдэнэ.

Эмульсийн үйлдвэр жилд 365 /Жилийн 300 хоногт нь тэсрэх бодисоо үйлдвэрлэдэг, 65 хоногт нь засвар үйлчилгээ хийдэг/ ажлын өдөр, хоногт 2 ээлжээр ажилласан тохиолдолд энгийн тэсрэх бодис **45 мян.тн**, “НИТРОНИТ” брэндийн эмульс **50 мян.тн** (Э-70 маркийн тэсрэх бодист шилжүүлснээр) үйлдвэрлэх боломжтой.

Савласан эмульсийн үйлдвэр нь жилд **6 мян. тн** тэсрэх бодис үйлдвэрлэн тухайн бүс нутгийн хэрэгцээг бүрэн хангах хүчин чадалтай. Үйлдвэр нь 100% АНУ-д үйлдвэрлэсэн техник, тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдоно. Үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн нь савласан болон задгайгаар нийлүүлэгдэх ба бялт тэслүүр, өдөөгчийн өдөөлттэй, устай болон хуурай нөхцөл, чулуулгийн хатуулгаас хамааруулан сонгох хэд хэдэн марк, төрлүүдтэйгээс гадна эрс тэс уур амьсгалтай газарт буюу -40°C-өөс +40°C температуртай орчинд найдвартай ажиллах боломжтой.

Тоног төхөөрөмж:Савласан эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж

Үйлдвэрийн хүчин чадлыг технологийн үйл ажиллагаатай уялдуулан үндсэн болон туслах тоног төхөөрөмжүүдийг хэрэглэх нөхцөлөөр сонгосон.

Технологийн горимыг хянах төхөөрөмжүүд автомат хяналтын системтэй ба үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн сонголт, хүчин чадал нь зардал хамгийн бага байх шийдэл бүхий үйлдвэр юм.

Тосон фаз бэлтгэх хэсгийн тоног төхөөрөмж:

Тосон фаз бэлтгэх хэсэг нь дизель түлшийг нөөцийн савнаас насосын тусламжтайгаар холигч төхөөрөмжид хийх ба тосон фаз бэлтгэх төхөөрөмж нь цахилгаан

хөдөлгүүр бүхий холигч редуктороор тоноглогдсон утаа гаргах нүхтэй төхөөрөмж. Тосон фаз бэлтгэх, үйлдвэрлэх савны эзлэхүүн нь 3700 литр.

Тосон фаз бэлтгэх контейнер нь бэлэн болсон бүтээгдэхүүнийг эмульс бэлтгэх хэсэг рүү шахах зориулалттай насосоор тоноглогдсон.

Эмульс матрикс бэлтгэх хэсгийн тоног төхөөрөмж:

Эмульс бэлтгэх хэсэг нь маш их нарийн хяналт шаардагддаг ба исэлдүүлэгч усан уусмал, тосон фаз болон эмульсийг тодорхой орцын дагуу нарийн хольж эмульс гарган авдаг.

Хүснэгт 2. Эмульс бэлтгэх хэсгийн үндсэн тоног төхөөрөмжийн үзүүлэлт

№	Тодорхойлолт	Хэмжих нэгж	Үзүүлэлт
Эмульсийн матрикс бэлтгэх төхөөрөмж			
1	Багтаамж	Литр	500
2	Хутгуурын хөдөлгүүрийн чадал	кВт	4
3	Дотоод диаметр	мм	400
4	Хутгуурын эргэлтийн хурд	Эрг/сек	0.86
5	Цахилгаан халаагуурын чадал	кВт	4
6	Тоо ширхэг	ш	1
Эмульсийн матрикс хадгалах нөөцийн танк			
1	Багтаамж	Литр	20000
2	Диаметр		
3	Гангийн диаметр	мм	2500
4	Гангийн өндөр	мм	3500
5	Цахилгаан халаагуурын чадал		7.5
6	Хутгуурын хөдөлгүүрийн чадал		4
Туслах тоног төхөөрөмжүүд			
1	Түвшин хэмжигч	ш	2
2	Утаа сорох винтлятор	ш	1
3	Урсгал хэмжигч мэдрэгчүүд	ш	2
4	Зэвэрдэггүй ган хоолой, хавхлагууд	ш	багц
5	Контейнерын халаагуур	ш	1
Нийт цахилгаан зарцуулалт		кВт	18

Микросфер хольж бэлтгэх хэсгийн тоног төхөөрөмжүүд:

Эмульсийн тэсрэх бодисын тэсрэлтийн хүчийг нэмэгдүүлэх нэмэлт химийн бодисуудыг эмульсийн матрикстай холих зориулалт бүхий тоног төхөөрөмжүүд

Үйлдвэрийн савлах хэсгийн тоног төхөөрөмж нь автомат болон гар ажиллагаатай байх ба савлах тэсрэх бодисын диаметр нь 65, 90, 120мм байна.

Эмульсийн үл тэсрэх бодис үйлдвэрлэх технологи:

Үл тэсрэх хольцыг үйлдвэрлэхэд аммиакийн шүү, дизель түлш, ус, эмульгатор зэрэг түүхий эд ордог.

НИТРОНИТ® брэндийн "А" маркийн эмульс бэлтгэх:

Тосон фаз бэлтгэх модульд дараалан байрласан статик болон динамик холигчуудын тусламжтайгаар исэлдүүлэгчийн уусмал (усан фаз)-ыг тосон фазтай хольж НИТРОНИТ® брэндийн "А" маркийн эмульсийг үүсгэнэ. Тосон ба усан фазуудыг буцаах рециркуляцийн схемийг ашиглан тэдгээрийн үзүүлэлтүүдийг шаардлагатай хэмжээнд хүргэж тохируулсны дараа эмульс үйлдвэрлэх ажиллагааг эхлүүлж, үзүүлэлтүүдийг нь автоматаар удирдах горимд шилжүүлнэ. Бэлэн болсон эмульс Mono маягийн винтэн насосын хүлээн авах бункерт орох бөгөөд тэндээс насосын тусламжтайгаар цэнэглэгч машины бункерт ачигдана.

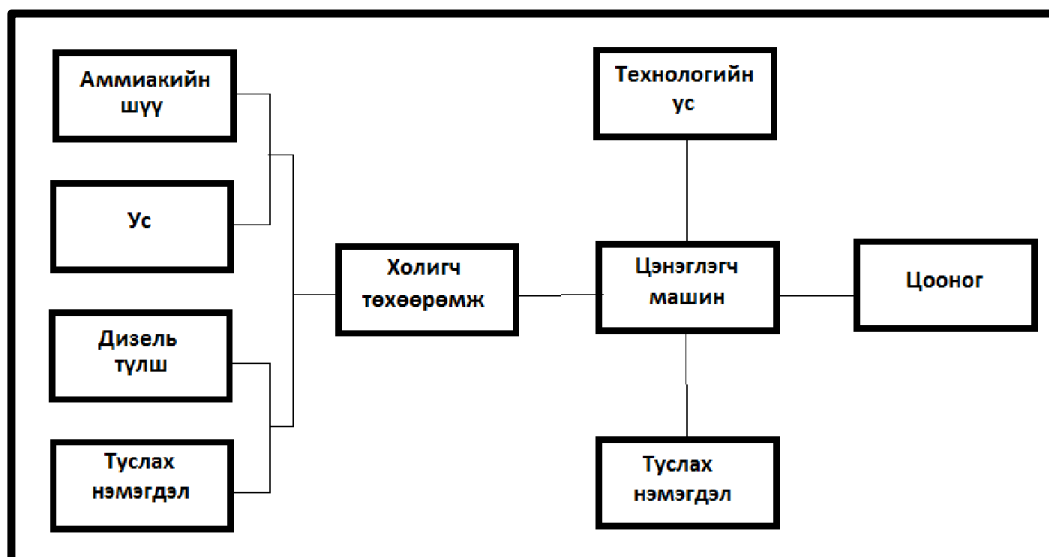
Модульт, хольж эмульсжүүлэх зөөврийн төхөөрөмж (МХЭЗТ)-ийн технологийн бүх үйл ажиллагааг удирдлага, лабораторийн байр модульд байрлуулсан удирдлагын нэгдсэн самбараас хийгдэнэ. Мөн энд эмульсийн чанарын хяналтыг нягт болон зунгааралтын үзүүлэлтээр фаз тус бүрд хийнэ.

Зураг 3. Тэсрэх бодисын үйлдвэр

Цэнэглэгч машинаар эмульсийн үл тэсрэх бодис үйлдвэрлэн цооног цэнэглэх ажиллагаа:

Үйлдвэрийн үндсэн бүтээгдэхүүн болох эмульсийг тусгай зориулалтын цэнэглэгч машинд ачаалан зөөж, уурхайн тэсэлгээний блок дахь цооногуудыг цэнэглэнэ. Цэнэглэгч машин нь АНУ-д үйлдвэрлэсэн "Western star 6x6" маркийн машин дээр суурилуулсан, хольж найруулан цооногт цэнэглэх Австрали улсад үйлдвэрлэсэн төхөөрөмж байна. Уг машин нь нэг удаагийн явалтаар 13.0 тн эмульсийн үл тэсрэх хольц үйлдвэрлэн цооногт цэнэглэх хүчин чадалтай, 400 кг/мин бүтээмжтэй, машин байна. Машин нь жолоочийн кабинаас жолоодох удирдлага, хяналтын болон гэрэлтүүлэг, дохиоллын системтэй орчин үеийн машин юм. Цэнэглэгч машин нь эмульс болон эмульсийн тэсрэх бодис үйлдвэрлэхэд шаардагдах бусад үл тэсрэх нэгдлүүд болох дизелийн түлш, сэвсгэржүүлсэн аммиакийн шүү, хийжүүлэгч нэмэгдэл болон халуун ус зэрэг шаардлагатай бусад бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг тус тусад нь ачаалж тэсэлгээний блокт очих бөгөөд цооног цэнэглэх явцад тэдгээр нь холигдон цооногт орсноос хойш 5-10 минутын дараа тэсрэх бодис болон хувирна.

Зураг 4. Үйлдвэрийн технологийн процесс

Үйлдвэрийн талбайн ерөнхий схем:

Тэсрэх бодисын үйлдвэр нь “Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм”-ийн галын аюулгүй байдлын шаардлагыг хангасан 5 га талбайд байгуулагдсан.

Эмульсийн үйлдвэр нь 200х200 м хашаагаар хүрээлэгдсэн, дулаан тусгаарлагч бүхий 40т багтаамжтай чингэлгүүдэд үндсэн тоног төхөөрөмжүүдээ байрлуулсан. Үйлдвэрийн хашааны гадна эргэн тойрон 50 м зайд хориотой бүсийн тэг, 10.0 м зайд 0.5 м гүнтэй суваг шуудуу татсан бөгөөд үйлдвэрийн талбайг бүхэлд нь хянах боломж бүхий өндөрт байрласан харуулын байртай. Үйлдвэрийн хэвийн үйл ажиллагааг хангахын тулд дараах технологийн дотоод зам талбай болон байгууламжуудыг байгуулсан. Үүнд:

- Аммиакийн шүү хадгалах агуулах
- Сэвсгэржүүлсэн аммиакийн шүүг хадгалах агуулах
- Дизель түлшийг буулгах болон цэнэглэгч машинд ачаалах агуулах
- Дизель түлшний нөөц савнуудад
- Цэнэглэгч машиныг ус болон хийжүүлэгч нэмэгдлээр цэнэглэх болон цэнэглэгч машиныг угаах талбай
- Цэнэглэгч машиныг эмульсээр цэнэглэх талбай
- Эмульс бэлтгэх модуль
- ИВС чингэлэгтэй эмульгаторыг хадгалах агуулах
- Тосны модуль
- ИВС чингэлэгтэй хийжүүлэгч нэмэгдлийг хадгалах агуулах
- Хийжүүлэгч нэмэгдлийг бэлтгэх модуль

- Хийжүүлэгч нэмэгдлийг бэлтгэх модуль
- Хоосон сав, баглааг (исэлдүүлэгчийн сав баглаа аммиакийн шүүний хоосон зөөлөн чингэлгүүд, хийжүүлэгч нэмэгдлийн хоосон IBC чингэлгүүд) хадгалах талбай (№20) - Тэсрэх материалын 300 т-ын багтаамжтай агуулах зэрэг болно.

Зураг 5. Түүхий эдийн агуулах

Зураг 6. Түүхий эд ачих шнек

II. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Физик газарзүй:

Ухаа-Худагийн нүүрсний ордыг түшиглэн байгуулсан тэсрэх бодисын үйлдвэр агуулахын орчмын нутаг дэвсгэр нь нам уулс, жижиг толгод, талархаг гадаргуу зонхилох бөгөөд дтд 1490-1590 м өргөгдсөн. Тэсрэх бодисын үйлдвэрийн талбай нь Цогтцэций сумын төвөөс урагш 4.7 км зайтай байрладаг. Физик газарзүйн мужлалаар цөлийн ландшафттай говийн мужид хамаарна. Таван Толгойн бүс нутаг нь ерөнхийдөө Улаан нуурын хотгорт байрлах бөгөөд хотгорын хойд талаар Наранцанхийн хагарал, өмнөд хэсгээр Хайрханы хагарлаар зааглагддаг. Монгол орны ландшафтын мужлалаар төслийн талбай нь талын ландшафтын бага хэрчигдэлтэй эвдрэл-элэгдлийн төрөлд багтах бөгөөд цөлжүү хээрийн ба заримдаг цөлийн хэв шинжийн заримдаг цөлийн дэд хэв шинжид хамаарагдана. Эвдрэл-элэгдлийн нам толгод, гүвээ нь талбайн баруун хэсэг болох Нарийн Хар уул, Их Тэмээ, Бага Тэмээний хярыг хамарна. Энэ төрлийн ландшафт голдуу бялхмал, тунамал-бялхмал чулуулгаас тогтоно. Толгод гүвээ нь янз бүрийн хэлбэртэй, жижиг судаг, сайруудаар хэрчигдсэн, 10°-15°, заримдаа 20°-30° хүртэл налуутай бөгөөд хавтгайдуу оройтой байна. Түр зуурын урсгал усны нөлөөгөөр модны мөчир хэлбэртэй хуурай сайр, гуу жалгын сүлжээ үүссэн бөгөөд эдгээр сайруудын адгаар зөөгдлийн конус, уруйн бүдүүн хэмхдэст хурдаснаас тогтсон жижиг довцгууд ажиглагдана.

Цаг уур, уур амьсгал:

Үйлдвэрийн орчмын нутаг дэвсгэр нь чийг багатай, хуурай дулаавтар мужид багтдаг, агаар ба хөрсний температурын хоногийн хэлбэлзэл ихтэй, хур тунадас бага учраас нэлээд хуурайшилттай, салхи шуурга ихтэй, улирал нь огцом солигддог онцлогтой. Эмulsionийн үл тэсрэх хольцын үйлдвэр орчмын уур амьсгал нь эх газрын эрс тэс, нэн хуурай, дулаан хээрговийн уур амьсгалын ангилалд багтана. Говийн уур амьсгалын эрс тэс шинж нь хаврын дулааралт, намрын сэрүүсэлтийн явц ижил, зундаа халуун-хуурай, өвөл харьцангуй дулаавтар, хавар салхи шуургатай, хаврын эхэнд жаварлаг, хаврын сүүл рүү нэн хуурайшил ихтэй байдгаас хамаарна. Жилийн дулаан үе нь 29/III-28/Ү хүртэл 219 хоног үргэлжилдэг нь манай орны хойд хэсгээс 30-40 хоногоор илүү байна. Энэ нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа, хөдөлмөрийн нөхцөлд эерэг нөлөө үзүүлдэг. Дулаан улирлыг 3 үе болгон хувааж үзэхэд эхэн 33 хоног, дунд үе 149 хоног, сүүл үе 31 хоног, нийт 213 хоног болж байна.

Жилийн хүйтэн үе нь 28/X-29/III-ний хооронд 146 хоног үргэлжилж байгаа нь өвөл харьцангуй богино болдгийг харуулна. Хүйтэн улирлыг 3 үе болгон хуваавал эхэн үе 35 хоног, харин дунд үе 81 хоног, сүүл үе 36 хоног буюу нийт 152 хоног болох ба 81 хоногт нь дүн өвөл болдог байна. Цогтцэций сум орчмын нутагт хур тунадас бага ордог. Олон жилийн дундаж нийлбэр хэмжээгээр 125 мм тунадас унасны 97% нь дулааны улиралд хур бороогоор, үлдсэн 3% нь цас хэлбэртэй хүйтэн улиралд ордог. Салхи шуурга нь говь, тал нутагт их хүчтэй, ноёлох чиглэл нь тод илэрдэг бөгөөд орчны бохирдол, тоос шороо

зөөгддөг онцлогтой. Салхины чиглэл нь өвөл баруун өмнөөс хойт зовхисын чиглэлд ноёлж, Улаан нуурын хотгор, хөндийн дагуу баруун өмнөөс (18.3%), баруун баруун хойноос (12.2-2.7%) ноёлно. Хавар IV сард баруун өмнөөс баруун хойд зовхисын салхи (15-27.5%) ноёлно. Зун VII сард зүүн өмнөөс (20%), баруун хойноос (21%), хойд болон баруун өмнөдөөс (8-17%), намар X сард баруун өмнөөс баруун хойд (16-27%), зүүн өмнөөс (11.4%) тус тус ноёлох бөгөөд хотгор, гүдгэрийн хэв шинжтэй байна. Салхигүй байх давтагдал энэ бүс нутагт их биш, хавар 16%, бусад сард 25-40%/ байгаа нь салхирхаг нутгийн шинж юм.

Гадаргын болон газар доорх ус:

Таван Толгойн орд орчмын газар нутаг нь Монгол орны ус зүйн мужлалаар Төв Азийн гадагш урсацгүй ай савд багтдаг бөгөөд энэ орчимд байнгын урсгал болон тогтмол устай гол, горхи байхгүй, хур бороо элбэг үед хуурай сайр жалга нь түр зуурын урсгал устай болох ба уулс хоорондын хөндий, хотгоруудад түр зуурын давсархаг нуурууд үүсдэг. Гадаргуугийн усны нөөц нь 220 км зайд орших Онгийн гол бөгөөд хөрсний ус нь 6 м гүнд байдаг.

Таван Толгойн нүүрсний орд орчмын газар доорх усны байршил, хөдөлгөөн, тэтгэмж, горимын нөхцөлүүдийг харгалзан үзвэл дараах ус агуулсан үе давхаргуудтай байна. Үүнд:

1. Голоцений настай, аллюви-пролювийн гаралтай ус агуулсан хурдас (qh)
2. Голоцений настай, нуурын гаралтай ус агуулсан болон ус үл нэвтрүүлэх хурдас (Lqh)
3. Палеоген-неогений настай, эх газрын гаралтай, ус агуулсан хурдас (P-N)
4. Дээд цэрдийн настай, терриген гаралтай, ус агуулсан хурдас (K2)
5. Пермийн настай, терриген гаралтай, ус агуулсан хурдас (tP)
6. Палеозойн настай, ус агуулсан тунамал-эффузив чулуулаг (ePz)
7. Ус агуулсан, палеозойн интрузив чулуулаг тус тус хамаарна.

Хөрсөн бүрхэвч:

Төсөл хэрэгжих талбай орчимд говийн бор хөрсний хэв шинжид багтах 3 төрлийн хөрс тохиолдоно:

Цөлөрхөг хээрийн чулуутай бор хөрс. Майга улааны хойт хөндийд дтд 1100-1200 м өндөрт, делювийн нунтаг карбонатлаг хурдас дээр тархана. Цөлөрхөг хээрийн чулуутай бор хөрсний ялзмагт үеийн зузаан дунджаар 0-16 см, хөрсний өнгөн үе том жижиг чулуутай. Ялзмагийн хуримтлал дээд үедээ 0.65%, нийт азот хөрсний бүх үе давхаргуудад 0.03%, хөрсний урвалын орчин pH 8.94 буюу сулавтар шүлтлэг, 100г хөрсөнд шингээгдсэн сууриудын нийлбэр 24.0 мг/экв, хөдөлгөөнт фосфор 1.98 мг, солилцох кали 7.3 мг.

Цөлөрхөг хээрийн сул хөгжилтэй бор хөрс. Ухаа гүвээ толгодын хоорондох нарийвтар хөндийгөөр тархах бөгөөд цөлөрхөг хээрийн чулуутай бор хөрстэй ерөнхийдөө адил боловч ургамлан нөмрөг, шим тэжээлийн бодисын агууламжаараа арай дутмаг байдаг онцлогтой. Ийм хөрс агуулахын хашааны дунд хэсэг, зүүн урд хэсгээр элюви-делювийн

хурдас дээр тархана. Ялзмагийн үе давхаргагүй, өнгөн үе чулуу ихтэй, эоловийн элсээр хучигдсан байна.

Цөлөрхөг хээрийн үйрмэг чулуутай бор хөрс. Гарал үүслээрээ дээрх хөрсний төрлүүдтэй адилаар, зөвхөн газрын гадарга дээр тархсан чулууны хэмжээ /том, жижиг/ гадаргын байдлаараа өөр байдаг.

Ургамлан нөмрөг.

Ургамлын бүлгэмийн хувьд монгол өвс (*Stipa gobica*), таана (*Allium polyrrhizum*), бор бударгана (*Salsola passerina*), улаан бударгана (*Reamuria soongarica*), түнтгэр баглуур (*Anabasis brevifolia*), гялгар дэрс (*Achnatherum splendens*), шар бударгана (*Kalidium foliatum*), сибирь хармаг (*Nitraria sibirica*), зүүн гарын хазаар өвс (*Cleistogenes soongarica*), хөмүүл (*Allium mongolicum*), төлөгчдүү бор таар (*Ajania nelillous*), орог тэсэг (*Eurato ceratoides*) зэрэг ургамлууд бүрдүүлж байна. Үүний дотроос монгол өвс-таанат бүлгэмдэл, монгол өвс-баглуурт бүлгэмдэл, монгол өвс-бор бударганат бүлгэмдэл, бор бударгана-улаан бударганат бүлгэмдэл, шар бударгана-улаан бударгана-бор бударганат бүлгэмдэл, дэрст бүлгэмдэл, сибирь хармагт бүлгэмдэл зонхилно.

Амьтны аймаг.

Таван Толгойн орчмын нутагт гадаргын ус байхгүй, нутгийн ихэнх хэсэг хуурайсаг, харин бороо хур элбэгтэй жилүүдэд Улаан нуур мэтийн шал, хоолой дагаж задгайран ус тогтдог нь намар болон зун ус хайн орж ирэх хэвлээр явагч, хөхтөн болон шувуудын зүйлүүдэд нэн таатай нөхцөл бүрдүүлдэг. Шалын ус удаан хугацаагаар оршин байхын зэрэгцээ чийглэг орчин бүрэлдүүлж, богино хугацаанд өсөж үрждэг сээр нуруугүй амьтад, тухайлбал шавж (шумуул), хавч хэлбэртний (дафни, циклоп, шанаган хорхой г.м) биомассыг нэмэгдүүлдгээс усны ойролцоо байх буюу усанд татагддаг шувууд цуглах боломж бий болгоно. Цогтцэций сумын нутгийн Таван Толгой орчимд явуулсан судлаачдын мэдээллээс үзэхэд Монгол бахаас (*Bufo raddei*) өөр хоёр нутагтан амьтан тархаагүй, 1 багийн 5 овогт багтах 10 зүйл хэвлээр явагч тохиолддог, нийт бүртгэгдсэн 62 зүйл шувуунаас суурин амьдралтай 22 зүйл, нүүдлийн 40 зүйл шувуутай, 7 баг, 14 овогт хамрах 40 зүйл хөхтөн амьтан байх боломжтой.

Геологийн тогтоц

Төсөл хэрэгжих талбай орчмын нутаг дэвсгэр нь геологийн тогтцын хувьд карбоны вулканоген-тунамал хурдас, хожуу карбон-доод пермийн вулканоген чулуулаг, харин төв хэсэгт нь дээд пермийн нүүрс агуулагч хурдас зонхилон тархсан ба хэсэг хэсэг жижиг талбайд юра, цэрд, палеоген, неогены настай тунамал, туфоген-тунамал, терриген хурдсууд тааралдана.

Нийгэм-эдийн засаг:

Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт чулуун нүүрсний орд газар, түүнийг түшиглэсэн гадаад дотоод зах зээлд борлуулдаг Тавантолгой ХК, Эрдэнэс Тавантолгой ХК, Энержиресурс ХХК зэрэг томоохон компаниуд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Дэд бүтцийн хөгжил давуутай хөгжиж байгаа ба Энержи ресурс-Тавантолгой нисэх онгоцны буудал хүртэлх хатуу хучилттай зам, Тавантолгой-Цагаан хад хооронд 247 км хатуу хучилттай замаас гадна өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах шугам, хөдөлгөөнт болон суурин холбоо, шилэн кабельтай. 2019 оноос Тавантолгой-Гашуун сухайт чиглэлд төмөр зам, Улаанбаатар-Даланзадгад сум хоорондын хатуу хучилттай замаас Цогтцэций сум руу хатуу хучилттай зам тавих ажлыг эхлүүлсэн.

Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд тогтвортой өсөлт гарч байгаа. Үйлдвэрлэл үйлчилгээ явуулах газар болон худалдан борлуулах зах зээл сайн.

III. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Түүхий эд болон бэлэн болсон бүтээгдэхүүнийг ачиж буулгах, тээвэрлэх явцад агуулах, үйлдвэр, барилга байгууламж орчмын хөрс элэгдэх, эвдрэх, агаарт тоос дэгдэх, хог хаягдал, түүхий эдийг ил задгай хаяснаас хөрсний бохирдол үүсэх, автомашины хөдөлгөөнөөс үүдэн зам орчмын ургамлан бүрхэвчид нарийн ширхэгт тоос тогтож улмаар ургалтад нь сөргөөр нөлөөлөх зэргээр тэсрэх бодисын үл тэсрэх хольцын үйлдвэрийн төслөөс байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх боломжтой. Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн дэлгэрэнгүй тодорхойлолт, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга, зарцуулагдах зардлын хэмжээг тодорхойлов.

IV. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2024 ОНЫ ЗОРИЛТ

“МЕРА” ХХК нь энгийн тэсрэх бодис, задгай болон савласан эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр, агуулахын төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл хамгийн бага түвшинд байлгахыг 2024 онд зорилт болгон ажиллаж байна.

- Монгол улсын Үндсэн хууль болон бусад байгаль орчинтой холбоотой хууль, дүрэм журам, стандартуудын хүрээнд үйл ажиллагаа явуулах.
- Байгалийн нөөц баялгийг ариг гамтай ашиглаж, үйл ажиллагаанаас бий болсон хоёрдогч түүхий эд, материалыг зүй зохистой ашиглах ба дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжиж ажиллана.
- Сум орон нутгийн байгууллагатай байгаль орчны нийгмийн хүрээнд хамтран ажиллаж, төслийн үйл ажиллагааг нээлттэй байлгах.
- “Байгаль орчны менежментийн тогтолцоо, шаардлага, хэрэглэх арга зүйн заавар MNS ISO 14001:2016” стандартын хэрэгжилтийн нийцтэй байдлын талаарх магадлах гадаад аудитыг хийлгэж явуулж, учирч болзошгүй эрсдэлүүдийг байнгын хяналтад байлгах.
- Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний сайжруулалтыг хийж, бүтээгдэхүүний амьдралын мөчлөгийг тодорхойлох.
- Үйл ажиллагааны процессуудын эрсдэлийг тодорхойлж, байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг тогтоон, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах.

V. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөсөн зардал (төгрөг)	Зарцуулсан зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
Агаар орчны сөрөг нөлөөллийг бууруулах							
1	Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдол	T12, T13 үйлдвэрийн ажиллах орчны агаарын чанарын урсгалыг сайжруулах	Төслийн барилга байгууламж	Дотоод хяналтаар		2024 онд	Үйлдвэр, агуулахын агааржуулалтын хэвийн ажиллагаанд тогтмол үзлэг шалгалт хийж байна. <i>Зураг-7</i>
2		Ажлын байр, агуулах, авто засвар автограф зэрэг барилгуудын агааржуулалтын системийн хэвийн ажиллагааг хангах	Төслийн барилга байгууламж	₮ 2,500,000.00	₮ 0	2024 онд	Тэсрэх бодисын үйлдвэр, агуулахын барилга байгууламжууд автомат болон байгалийн агааржуулалтын системтэй. Засвар үйлчилгээ тухай бүрд нь хийж бүрэн бүтэн байдлыг хангаж ажилладаг. <i>Зураг-7</i>
3		Төсөл орчмоос гарч байгаа дуу чимээг стандартын түвшинд байлгах, давсан тохиолдолд эх үүсвэрийг тодорхойлж, багасгах арга хэмжээ авах	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зардлаар		2024 онд	Хөдөлмөрлөх орчны нөхцөлд хийсэн шинжилгээгээр үйлдвэрлэлийн орчин, ажлын байран дахь шуугиан стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнд гэж гарсан. Шаардлагатай үед хэрэглэх сонсгол хамгаалах хэрэгслийг бэлэн байлгаж байна.
4		Тэсэлгээний бодисыг халаалтын хэрэгсэл, цахилгааны эх үүсвэрээс хол, нарны гэрэл шууд тусахааргүй нөхцөлд, зориулалтын сав баглаа боодол, контейнрт хадгалах.	Төслийн хэмжээнд	Дотоод төлөвлөлтөөр		Тогтмол	Тэсрэх бодис тэсэлгээний хэрэгслийг цахилгаан эх үүсвэр, нарны шууд тусгал тусахааргүй тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм болон бусад хууль тогтоомжийн шаардлагыг хангасан агуулахад хадгалж байна. <i>Зураг-8</i>

5	Авто машин, техникийн хөдөлгүүрээс үүсэх хийн бохирдол	Бүх тээврийн хэрэгсэл, хүнд машин механизм, техникийг тогтмол үзлэгт хамруулах, засвар үйлчилгээ хийх	Төслийн хэмжээнд	Дотоод хяналтаар		Тогтмол	Салбарын хэмжээнд ашиглаж байгаа бүх тээврийн хэрэгслийг жилд нэг удаа, аюултай ачаа тээвэрлэдэг тээврийн хэрэгслийг жилд 2 удаа улсын үзлэгт хамруулж техникийн бэлэн байдал, аюулгүй байдалд анхаарч ажиллаж байна. Засвар үйлчилгээний хэсэгт шаардлагатай засвар үйлчилгээг тогтмол хийдэг. <i>Зураг-9</i>
	Нийт зардал			₮ 2,500,000.00	₮ 0		

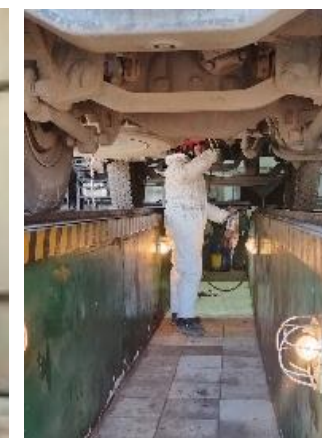
Зураг 7. Үйлдвэр, агvvлахын агааржvүвлалтын систем

2024 оны БОМТ-ын тайлан
Зураг 8. Тэсрэх бодисын түүхий эд, материалын агуулах

Зураг 9. Тээврийн хэрэгслийн үзлэг шалгалт, засвар үйлчилгээ

ГАЗРЫН ГАДАРГА, ХӨРСӨН ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ							
№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөсөн зардал (төгрөг)	Зарцуулсан зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчийн доройтол	Хөрсний мониторинг судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар жилд 1-2 удаа хийлгэж, үр дагаврыг тогтмол хянах	Үйлдвэрийн талбайд	ОХШХ-т тусгав.		Жилд 1-2 удаа	ОХШХ-т тусгав
2		Газрын төлөв байдал чанарын улсын хянан баталгааны ажлыг хуульд заасан хугацаанд хийлгэх	“Мера” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр		5 жилд 1 удаа	ГТБЧХБ хийх эрх бүхий байгууллага сонгогдсон бөгөөд, ГТБЧХБ хийх шаардлагатай хугацаанд хээрийн ажил хийгдэж амжаагүй тул ирэх онд үргэлжлэн хийгдэх болсон.
3	Тээврийн хэрэгсэл, машин механизмын хөдөлгөөнөөс тоосжилт үүсэх	Замын тоосжилтыг бууруулах зорилгоор зам засвар арчилгаа, усалгаа хийх	Төслийн хэмжээнд	₮ 360,000.00	₮ 0	Жил бүр 2 удаа	Үйлдвэрээс засмал зам хүртэлх сайжруулсан шороон зам, үйлдвэрийн бүсийн зам, зорчих хэсгийн арчилгаа усалгаа, засвар тогтмол хийгддэг. Үйлдвэр агуулахын бүсийн шороон замыг бетонон зам болгон сайжруулсан. <i>Зураг-10</i>
4		Хурдны хязгаарыг дагаж мөрдүүлэх. Тээврийн хэрэгслүүдэд байрлуулсан GPS-ийн мэдээнд хяналт тавих	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зардлаар		Тогтмол	Тээврийн авто машинууд нь GPS төхөөрөмжөөр тоноглогдсон бөгөөд системээр хурдны хязгаарыг мөрдөж байгаа эсэхийг хяналтын төв 24 цагийн турш хянадаг. Хяналтын төв тээврийн хэрэгслийн аймаг, сум орон нутагт хийгдэж байгаа хөдөлгөөнд хяналт тавьж байнгын мэдээллээр хангадаг. . <i>Зураг-11</i>
5	Ахуйн болон үйлдвэрийн хог хаягдлыг ил задгай хаяснаар хөрс бохирдох	Хог хаягдлын менежмент төлөвлөгөө боловсруулж мөрдөж ажиллах	Төслийн хэмжээнд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгав		Төсөл хэрэгжих хугацаанд	Төслийн хэмжээнд ахуйн хог хаягдлын ангилан хаях хогийн савуудыг байршуулж ажилчдыг тогтмол мэдээллээр хангаж ажилладаг. Хог хаягдлын цэгийн тэмдэг тэмдэглэгээг шинэчлэн сайжруулсан.

							Ахуйн хог хаягдлыг хогийн цэгт төвлөрүүлж Тэгш дүүрэн ХХК-д, аюултай хог хаягдлыг Түмэн Эгшиг ХХК-д гэрээний дагуу ачуулж устгуулдаг. <i>Зураг-12, 13</i>
6		Хог хаягдлын сав, цэгийн тохижилт, засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	“Мера ХХК”	₮ 1,400,000	₮ 0	Улирал тутам	Хуваарьт ажлын байрны үзлэгээр хог хаягдлын сав, талбайн үзлэгийг тогтмол хийж, шаардлагатай засвар үйлчилгээг хэрэгжүүлдэг. <i>Зураг-11</i>
7	Химийн бодис тээвэрлэх, хадгалах, ашиглахтай холбогдон гарах нөлөөлөл	Бүх төрлийн химийн бодис, шатамхай шингэнийг халаалтын хэрэгсэл, системээс хол, нарны гэрэл шууд тусахааргүй, үер усанд автахааргүй нөхцөлд хадгалах	Төслийн хэмжээнд	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	Бүх төрлийн химийн бодис, шатамхай шингэнийг халаалтын хэрэгсэл, системээс хол нарны гэрэл шууд тусахааргүй, үер усанд автахааргүй нөхцөлд зориулалтын агуулахад хадгалдаг. <i>Зураг-8</i>
8		Тэсэлгээний бодис, материал хүлээн авах талбай, агуулах, үйлдвэрийн барилга байгууламж, шал зэрэгт байнгын үзлэг шалгалт хийж, эвдрэл гэмтэл гарсан тохиолдолд дор нь засварлах.	Төслийн хүрээнд	-	-	Өдөр тутмын үйл ажиллагаанд	Үйлдвэр агуулах болон материал хүлээн авах талбайд тогтмол хяналт шалгалт хийж асгаралтаас сэргийлж ажилладаг.
	Нийт зардал			₮ 1,760,000.00	₮ 0		

2024 оны БОМТ-ын тайлан
Зураг 10. Авто замын сайжруулалт

Зураг 11. Хяналтын төв

Зураг 13. Хог хаягдал тээвэрлүүлэх, устгуулах гэрээ

2023 оны 04 сарын 05-ны өдөр

Гэрээ №. *МБ. 23/01*

Улаанбаатар хот

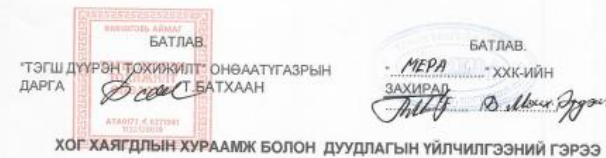
Нэг талаас Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг 14-р хороо, Намнанжү-44 "Түмэн-Эгшиг" ХХК, Үйлдвэр эрхэлсэн ерөнхий менежер албан тушаалтай Батмөнх овогтой Олбаяр /цаашид "Хүлээн авагч" гэх/, Нөгөө талаас Монгол улс, Улаанбаатар хот-14200, Сүхбаатар дүүрэг 8-р хороо, Сүхбаатарыг талбай-1, Сити тауэр, 17-р давхарт "МЭРА" ХХК (регистрийн дугаар: 2619687)-ийг төлөөлж Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, байгаль орчны хэлтсийн дарга албан тушаалтай Буянсүрэн овогтой Цогбадрах /цаашид "Шилжүүлэгч" гэх/ нар Шилжүүлэгчийн үйл ажиллагааны явцад гарсан химийн бодисууд үлдэгдлийг хадгалах байгууламжинд шилжүүлэхээр харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг доорхи нөхцөлөөр байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

- 1.1 Гэрээ байгуулагч талууд нь 2017 онд шинэчлэн батлагдсан "ХОГ ХАЯГДЛЫН ТУХАЙ" Монгол Улсын хууль, холбогдох дүрэм, журмыг удирдлага болгон энэхүү гэрээг байгуулсан ба үйл ажиллагаандаа дагаж мөрднө.
- 1.2 Шилжүүлэгчийн зүгээс Хүлээн авагчдад энэхүү гэрээгээр чанарын шаардлага хангахааргүй болсон химийн бодис, сав баглаа боодлын хаягдал (цаашид "хог хаягдал" гэх) шилжүүлснээр Хүлээн авагч нь химийн бодисын хаягдлыг аюулгүй байгууламжинд хадгалж, цаашид ахуйн эргэлтэнд оруулахгүй байх үүрэг хүлээнэ.

ХОЁР. ХҮЛЭЭН АВАГЧИЙГ ЭРХ, ҮҮРЭГ.

- 2.1 Хүлээн авагч нь энэхүү гэрээний 1.1-д заасан хууль тогтоомж, дундаа Монгол Улсын Шадр сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны 05 сарын 23-ны өдрийн 54/А, 136/А/215 дугаар бүхий хамтарсан тушаалаар баталсан "ХИМИЙН ХОРТ БОЛОН АЮУЛТАЙ БОДИС ХАДГАЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ, АШИГЛАХ, УСТГАХ ЖУРАМ"-ыг мөрдлөгө болгон ажиллана.
- 2.2 Хүлээн авагч нь химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгахтай холбоотой холбогдох эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөл авсан байна.
- 2.3 Химийн бодисын хаягдал, бохирдсон хөрс, шороо бүхий хаягдлын агуулах, талбайд байршуулах, саармагжуулах, шатаах, устгах зорилгоор Шилжүүлэгч талаас хүлээн авснаар тухайн хаягдлын хувьд бүхий л хариуцлагыг хүлээх үүрэгтэй.
- 2.4 Аюултай хаягдлыг өмчлөх эрх, хариуцлагыг шилжүүлэн авсан тухайгаа аюултай хаягдлын улсын бүртгэлд бүртгүүлнэ.
- 2.5 Устгасан тухай протоколыг 2 хувь үйлдэж 2 талын гарын үсэг зурж 1 хувийг шилжүүлэгч талд, нөгөө хувийг өөртөө архивлан авч үлдэнэ.
- 2.6 Аюултай хаягдал тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан, битүүмжилсэн, зориулалтын тээврийн хэрэгслээр хаягдлыг тээвэрлэнэ.
- 2.7 Хүлээн авагч тал нь химийн бодисын хаягдлыг тээвэрлэх, ачааг буулгах ажлыг бүрэн хариуцна.
- 2.8 Хүлээн авагчийн буруутай үйл ажиллагаанаас болж гуравдагч этгээдэд хохирол учирсан тохиолдолд хүлээн авагч хохирлыг бүрэн хариуцаж төлж барагдуулах үүрэгтэй.

2023 оны 01 сарын 01 өдөр

№ 13

Цогтцэций сум

Монгол Улсын "Хог хаягдлын тухай хууль", Өмнөговь аймаг Цогтцэций сумын ИТХ-ын 2019 оны 5/15 тогтоолыг үндэслэн нэг талаас "Тэгш дүүрэн тохижилт" ОНӨААТҮГ (цаашид "Хүлээн авагч"), түүнийг төлөөлж Нягтлан бодогч, Б. Уртнасан нөгөө талаас "МЭРА" ХХК (цаашид "Хүлээлгэн өгөгч") түүнийг төлөөлж *Б. Мэра-Эгшиг* нар дараах нөхцөлөөр харилцан тохиролцож энэхүү хог хаягдлыг цуглуулах тээвэрлэх үйлчилгээ болон хог хаягдлын хураамж төвлөрүүлэх гэрээ (цаашид "гэрээ")-г байгуулав.

Нэг. Гэрээний үндэслэл

- 1.1 Сумын засаг даргатай байгуулсан гэрээний дагуу Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын ахуйн хог хаягдлыг цуглуулж ачих, тээвэрлэх, төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэх болон үйлчилгээний хураамжийг төвлөрүүлэхэд энэхүү гэрээний зорилго оршино.
- 1.2 Энэхүү гэрээ нь байгуулагдсан өдрөөс эхлэн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал буюу нийт 3 жил хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

Хоёр. Хүлээн авагчийн байгууллагын эрх үүрэг

- 2.1 Хүлээлгэн өгөгчөөс хог хаягдлын хураамжийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхийг шаардах эрхтэй.
- 2.2 Хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах үүрэгтэй.
- 2.3 Төвлөрсөн хогийн цэгт ирж байгаа ахуйн хог хаягдлыг бүртгэх, баталгаажуулах үүрэгтэй.
- 2.4 Ахуйн энгийн хог хаягдлыг цуглуулж, тээвэрлэх хуваарийг баталж мөрдөн ажиллах, төвлөрсөн хогийн цэгт байнгын сахиул ажиллуулах үүрэгтэй.
- 2.5 Хүлээн авагч нь аюултай хог хаягдлыг ахуйн энгийн хог хаягдалтай хольж нэг дор хадгалсан болон ил задгай хадгалсан тохиолдолд хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэхгүй.

Гурав. Хүлээлгэн өгөгчийн эрх, үүрэг

1

УСАН ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ							
№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Бараа материалын тээвэр хийх хүнд машин механизмын хөдөлгөөнөөр үүссэн бохирдол болон хог хаягдал нь үерийн усаар зөөгдөх	Ахуйн хуурай хог хаягдлын цэг болон шингэн хаягдлыг зайлуулах цэг, машин техникийн зогсоол зэргийг жалга, суваг шуудуунаас хол зайд байрлуулах	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардлаар		Тогтмол	Ахуйн хуурай хог хаягдлын цэг болон шингэн хаягдлыг зайлуулах цэг, машин техникийн зогсоол зэргийг жалга, суваг шуудуунаас хол зайд байрлуулдаг.
2	Тэсэлгээний хорт болон аюултай бодисыг хүлээн авах, тээвэрлэх, хадгалах, түгээх, хэрэглэх үйл ажиллагааг шаардлагын дагуу зөв явуулаагүйгээс бодис алдагдаж, гадаргын болон газрын доорх усны нөөцийг бохирдуулах	Төслийн үйлдвэр болон агуулах орчмын үерийн хамгаалалт, даланд үзлэг шалгалт хийж, засварлаж байх	Төслийн хэмжээнд	₮ 200,000.00	₮ 0	2024 онд	Үйлдвэр, агуулахын гэнэтийн халдлага, гал, үерээс хамгаалах далан шуудуунуудад улирал бүр үзлэг шалгалт хийж, засварлах, хог хаягдлыг нь цэвэрлүүлэх ажлыг хийж гүйцэтгэдэг.
	Нийт зардал			₮ 200,000.00	₮ 0.00		

Зураг 15. Авто тээврийн хэрэгслийн зогсоол

Ургамлан бүрхэвчийг хамгаалах арга хэмжээ							
№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Үйлдвэрийн болон орчны талбай дахь хөрс, ургамлан нөмрөг нөлөөлөлд өртөх	Ургамлын мониторинг судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар жилд 1-2 удаа хийлгэж, үр дагаврын тогтмол хянах	Үйлдвэрийн талбай болон орчны бүсэд	-		Жилд 1-2 удаа	Тэсрэх бодис, тэсэлгээний үйлдвэр, агуулах орчим дахь ургамлыг цэвэрлэж байдаг. Үйлдвэр орчмын бүсэд энэ жил ургамлан бүрхэвчийн хувь харьцангуй өндөр байв. Ширэг улалж, бага хургалж, алаг өвс зонхилсон. Ургамлын өндөр 6-20 см, бүрхцийн хувь 20-80%-тай байна.
2	Үйлдвэрийн болон орчны талбай дахь хөрс, ургамлан нөмрөг нөлөөлөлд өртөх	Эдэлбэр газрын хэмжээнд талбайн тохижилтыг хийж, ногоон байгууламж байгуулах	Төслийн талбайд	Нөхөн сэргээлт ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөнд тусгав			

УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТАЛААР АВАХ ХЭМЖЭЭ							
№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Хүний эрүүл мэнд	Ажиллагсдыг тусгай хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Химийн бодистой харьцаж ажилладаг бүх ажилчид	Дотоод зардлаар		Үйл ажиллагааны туршид	“Ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгсэл олгох журам”-ын дагуу НБХХ, ажил үүргийн нөхцөлд тохирсон тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгслээр цаг тухай бүрд бүрэн хангадаг. <i>Зураг-17</i>
2	Хүний эрүүл мэнд Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал	Ажиллагсдыг эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулах	Химийн бодистой харьцаж ажилладаг бүх ажилчид Үйлдвэрийн талбайн бүх ажилчид	₮ 1,000,000	₮ 14,290,000	Жилд нэг удаа	Бүх ажилчдыг ХАБЭА-н тухай хууль болон эрүүл мэндийн сайдын 340 тушаалын хүрээнд эрүүл мэндийн хугацаат үзлэгт тогтмол хамруулдаг. 2024 онд Сонмедикал болон 4-р эмнэлэгт ажилчдыг эрүүл мэндийн багц үзлэгт хамруулсан. <i>Зураг-18</i>
3		Нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр хангах		₮ 3,000,000	₮ 66,000,000	Үйл ажиллагааны туршид	“Ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгсэл олгох журам”-ын хавсралтын дагуу ажилтан бүрийг НБХХ, ажлын тусгай хувцсаар цаг тухай бүрд бүрэн хангадаг. <i>Зураг-17</i>
4		Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль орчныг хамгаалах, гал түймэр, болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх талаар сургалт зохион байгуулах		₮ 1,000,000	₮ 0	2024 онд	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль орчныг хамгаалах, гал түймэр, болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх талаар сургалт зохион байгуулж нийт ажилтнуудыг хамруулж мэдлэг олгосон. <i>Зураг-19</i>
5	Төслөөс байгаль орчин, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл	Галын аюулгүй байдлын дүгнэлт	Үйл ажиллагааны дотоод төлөвлөлтөөр		₮ 150,000	2 жилд 1 удаа	Галын аюулгүй байдлын дүгнэлтийг холбогдох мэргэжлийн албаар гаргуулсан ба дүгнэлтийн дагуух зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлж ажилладаг. <i>Зураг-20</i>

6	Төслөөс байгаль орчин, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл	Ажлын хөдөлмөрийн дүгнэлт гаргуулах байрны нөхцөлд	Үйл ажиллагааны дотоод төлөвлөлтөөр	-	₮ 5,657,000	Жилд 1 удаа	Жил бүр ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийлгэж дүгнэлт гаргуулдаг ба энэ онд 9 сард гэрээ байгуулагдан хийгдэж байна. <i>Зураг 21</i>
7		Байгаль орчны аудит хийлгэх	Тэсрэх бодисын үйлдвэр төслийн хүрээнд	₮ 10,000,000	₮ 9,500,000	2 жилд 1 удаа	Байгаль орчны аудит хийх тусгай зөвшөөрөлтэй компани болох “Мархал Тал” ХХК-аар салбарын байгаль орчны аудитыг хийлгэж байна. <i>Зураг 22</i>
Нийт зардал				₮ 15,000,000	₮ 95,597,000		

Зураг 17. Журам

Зураг 18. Эмнэлгийн үзлэгт хамрагдсан тайлангийн нүүр

Зураг 19. Онцгой байдлын албатай хамтарсан галын болон анхны тусламжийн сургалт

Зураг 20. Ажлын байрны галын аюулгүй байдлын дүгнэлт

Зураг 21. Хөдөлмөрлөх нөхцөлийн үнэлгээ хийлгэх гэрээ

БАТЛАВ

"МЭРА" ХХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал

Б. БАЯРСАЙХАН

МОНХ ЧАНДМАНЬ ХҮРД

"МОНХ ЧАНДМАНЬ ХҮРД" ХХК-ийн Захирал

М. ЧАНДМАНЬ

АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ

Дугаар 1824

Улаанбаатар хот

2024 оны 09-р сарын 24-ний өдөр

MR 24/09

Энэхүү гэрээг /шашид "Гэрээ" гэх/-г нэг талаас /шашид "Захиалагч" гэх/ "МЭРА" ХХК-ийг төлөөлж ХАКЭАБО-ны хэлтсийн дарга нөгөө талаас "МОНХ ЧАНДМАНЬ ХҮРД" ХХК-ийн "МСН" үйлдвэрийн төв /шашид "Гүйцэтгэгч" гэх/-ийг төлөөлөн менежер Д.Алгаа /шашид хамтад нь "Талууд" гэх/ нар дараах нөхцөлөөр харилцан тохиролцож байгуулав.

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1 Энэхүү гэрээний зорилго нь Гүйцэтгэгч талаас томилсон ажлын хэсгийн бүтэцтэй Захиалагч талам ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу "МЭРА" ХХК-ийн гэрээний нэгдүгээр хавсралтад тусгагдсан ажлын байранд хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хэмжээг, судалгаанд тулгуурлан хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийхэд оршино.

1.2 Гэрээний ач холбогдол нь Монгол Улсын Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль болон бусад хууль эрх зүйн актын дагуу хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийхтэй холбогдон Захиалагч, Гүйцэтгэгчийн хооронд үүсэх харилцааг зохицуулах, харилцан хүлээх үүрэг, хариуцлагыг тогтооход оршино.

Хоёр. Хийлгэх ажлыг гүйцэтгэх хугацаа

2.1 Гүйцэтгэгч тал 1-р хавсралтад заасан ажлын байранд хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээг удирдаж байгаа дагуу хийж гүйцэтгэнэ. Үүнд:

2.1.1 Захиалагчаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу гэрээний нэгдүгээр хавсралтад тусгагдсан ажлын байруудад хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хэмжээг, үнэлгээг хийж гүйцэтгэх.

2.1.2 Хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээний тайлан, дүгнэлтийг хэмжилт дууссан өдрөөс хойш ажлын 15 хоногт багтаан Захиалагч талд хүлээлгэн өгөх.

2.2 Гүйцэтгэгч гэрээнд заасан ажлыг 2024 оны 09 сарын 30-ны өдрөөс эхлэн ажлын 14 хоногт гүйцэтгэх үүрэгтэй.

Зураг 22. Байгаль орчны аудит хийлгэх гэрээ

ЗАХИАЛАГЧ:

"МЭРА" ХХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал

Б. БАЯРСАЙХАН

ГҮЙЦЭТГЭГЧ:

"МАРХАЛ ТАЛ" ХХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал

Т. БАДАМСҮРЭН

АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ

№ 24/007/09.30

MR 24/01

Улаанбаатар хот

2024 оны 09-р сарын 30-ний өдөр

Энэхүү гэрээг нэг талаас "Гүйцэтгэгч" ХХК-ийг төлөөлж тус компанийн захирал ажлын Б.Тунсал (шашид "Гүйцэтгэгч" гэх), нөгөө талаас "МЭРА" ХХК-ийг төлөөлөн Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, байгаль орчны хэлтсийн дарга албан тушаалтай Б.Цогбалрах (шашид "Захиалагч" гэх) нар (хамтад нь "Талууд" гэх) дараах нөхцөлүүдийг харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

Нэг. Нийтлэг зөвлө

1.1 Энэхүү гэрээ нь Монгол Улсын Иргэний Хуулийн 189.5 дахь хэсэг, Байгаль орчин, Ногоон хөгжлийн сайд /хуучнаар-ын 2013 оны 04 дүгээр сарын 24-ний өдрийн А-126 дугаар тушаалын 1-р хавсралтын 4.4-ийг удирдлага болгосон ба Улаанбаатар хотын Ислах дүүргийн "Тэсрх бизнесийн үйлдвэр, агуулахын ногоолбор", Өмнөговь аймгийн Цогтсүхий сумын "Тэсрх бизнесийн үйлдвэр, агуулахын Таван толгой ногоолбор" төслүүдийн үйл ажиллагаанд байгаль орчны аудит хийхэд талуудын хооронд хамтран хийгдэх эрх үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

Хоёр. Ерөнхий нөхцөл

2.1 Захиалагч нь Байгаль орчны багц хуулиар, талархгүй нийлүүлэн гаргасан эрх зүйн актууд, Байгаль хамгаалах тухай хуулийн 10¹.1 дэх заалтыг үндэслэн Байгаль орчны аудит хийлгэхээр энэхүү гэрээг байгуулж байна.

2.2 Гүйцэтгэгч нь Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10¹.3 дахь хэсгийг үндэслэн Байгаль орчны аудитыг гүйцэтгэхээр энэхүү гэрээг байгуулж байна.

2.3 Талууд нь байгаль орчинд учруулж болох аюул өөрөөр мэдээ, хохирол, үр дагаврыг арилгах арга хэмжээ авах, захиалагчийн экологи, эдийн засгийн үр дүнг дээшлүүлэх, улмаар байгаль орчин болон хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй аргаар үйлдвэрлэл явуулахад туслах, дэмжлэг үзүүлэх, тэднийг уншрч болох хохирол, эрсдэл, алагдахуул урьдчилан сэргийлэх зорилготойгоор байгаль орчны аудит хийхээр харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулж байна.

VI. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ, НОГООН БАЙГУУЛАМЖИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Төлөвлөсөн зардал (төгрөг)	Зарцуулсан зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Төсөл хэрэгжих газар байгаль, цаг уурын онцлогт тохируулан үйлдвэрийн хашаан дотор мод тарьж ногоон байгууламжийг өргөтгөх байгуулах	Ерөнхийлөгчийн санаачилсан тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд 500 мод тарих	₮ 3,500,000	₮ 2,500,000	2024 онд	Ухаа худаг уурхай орох замын хэсгийн 620ш модны хашааг цэвэрлэсэн, усалгаа хийсэн, ургаагүй 200ш модыг сугалан авч нүхийг сэргээн нөхөн тариалалт хийсэн. Тэрбум мод тарих ажлын хүрээнд сумын төвд цэцэрлэгт хүрээлэнд тариалах 500ш модны нүх сэргээж орчны хог хаягдал цэвэрлэж 500 ш мод тарьсан Сийрст багт өнгөрсөн намар тарьсан 1000ш заг мод 95% орчим ургасан байгаа усалгаа арчилгааг тогтмол хийж байна

					Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хаврын улиралд Өгөөмөр талбайд тариалсан 500ш модноос ургаагүй хэсгийг сугалан авч нөхөн тариалалтаар 200ш хайлаас мод суулгасан.
	Нийт зардал		₮ 3,500,000	₮ 2,500,000	

Зураг 23. Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрэн дэх мод тарих аян

VII. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Тэсрэх бодисын үйлдвэр нь газрын хэвлий ухах, ашигт малтмалын үйл ажиллагаа явуулахгүй тул түүх, соёлын өвд олдох, өртөхгүй	Төслийн талбайн хэмжээнд түүх соёлын өв олдсон тохиолдолд орон нутгийн төрийн байгууллагатай хамтран ажиллах	Төслийн хэмжээнд	-	Дотоод зардлаа		2024 онд	Одоогоор түүх соёлын өв илрээгүй
Нийт зардал						₮ 0.00		

VIII. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Төлөвлөсөн зардал (төгрөг)	Зарцуулсан зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
Болзошгүй осол							
1	Химийн бодис нурах, асгарах	Ажилтнуудыг химийн бодисын хор аюул, түүнтэй хэрхэн харьцах, асгарч, алдагдсан үед авах арга хэмжээ, хувийн хамгаалах хэрэгсэл, анхны тусламж, галын аюулын үед авах арга	Тэсрэх бодисын үйлдвэрийн ажилтнууд	₮ 1,000,000.00	₮ 0.00	Жилд 2 удаа	Мера ХХК-ийн нийт ажилтнуудыг “Хувийн хамгаалах хэрэгсэл ба химийн бодистой харьцах”, “Анхны тусламж болон аюулын үед авах арга хэмжээ” сэдвээр сургалтуудад хамруулсан. Зураг-24

		хэмжээний талаар сургалтад хамруулах				
2	Химийн бодисын битүүмжлэл алдагдах	Химийн бодисын сав баглаа боодлыг тогтмол шалгах	Төслийн хүрээнд	Дотоод зардлаар	Шатамхай, онцгой хортой бодисын сав баглаа боодлыг өдөрт 1 удаа, бусад бодисыг долоо хоногт нэг удаа	Химийн бодисын сав баглаа боодол, битүүмжлэлийг тогтмол шалгадаг. Шатамхай, онцгой хортой бодисын сав баглаа боодлыг өдөрт 1 удаа, бусад бодисын сав баглаа боодлыг 7 хоногт 1 удаа шалгадаг.
3	Хортой хий хуримтлагдах	Агааржуулалтын системийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Төслийн хүрээнд	Үйл ажиллагааны дотоод зардал	Тогтмол	Ажлын байр, агуулах, автозасвар автограш зэрэг барилгуудын агааржуулалтын системийн хэвийн ажиллагааг ханган тогтмол засвар үйлчилгээ хийдэг.
4	Техник хэрэгсэлтэй харьцах үед гарч болзошгүй осол аваар	Тоног төхөөрөмжийн операторыг химийн бодисын хор аюул, түүнтэй хэрхэн харьцах, анхны тусламж, хамгаалах хэрэгсэл, галын аюулын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ болон сэрээт өргөгчийг аюулгүй ажиллуулах сургалтад хамруулах	Тоног төхөөрөмжийн операторууд	Үйл ажиллагааны дотоод зардал	2024 онд	Тоног төхөөрөмжийн операторуудыг “Хувийн хамгаалах хэрэгсэл ба химийн бодистой харьцах”, “Анхны тусламж болон аюулын үед авах арга хэмжээ” сэдвээр сургалтуудад хамруулсан. Үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран журмын дагуу сэрээт өргөгчийн, сагстай өргөгч, оосорлогч, дохиочны сургалтад ажилтнуудыг хамруулдаг

5		Тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдлыг тогтмол шалгах	Төслийн хэмжээнд	-	-	Ажил эхлэхээс өмнө тогтмол	Баталсан хуваарийн дагуу 14 хоног болгон ажлын байрны үзлэг шалгалтыг тогтмол зохион байгуулдаг. Үйлдвэрийн цахилгаан тоног төхөөрөмж, цахилгаан багаж хэрэгсэлд улирал болгон шалган баталгаажуулж пайзжуулдаг. <i>Зураг 25</i>
6	Санамсаргүй байдлаас химийн бодисын бүрэн бүтэн байдал алдагдаж, асгарах	Химийн бодисын сав баглаа боодлын битүүмжлэлийг тогтмол шалгах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	Дотоод зардлаар		Тогтмол	Химийн бодисын сав баглаа боодол, битүүмжлэлийг тогтмол шалгадаг. Шатамхай, онцгой хортой бодисын сав баглаа боодлыг өдөрт 1 удаа, бусад бодисын сав баглаа боодлыг 7 хоногт 1 удаа шалгадаг.
7		Химийн бодистой харьцаж ажилладаг ажилчдад зааварчилгаа өгөх	Үйлдвэрийн химийн бодистой харьцаж ажилладаг бүх ажилчид	Дотоод зардлаар		Тогтмол	Үйлдвэрт химийн бодистой тогтмол харьцаж ажилладаг бүх ажилтнуудад өдөр тутмын зааварчилгааг тогтмол өгч, НБХХ-ээр хангаж ажилладаг.
Гал түймэр							
8	Гал түймэр	Гал түймэртэй тэмцэх багаж, хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж авах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эмнэлгийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний тоноглолуудыг зохих газарт байнга бэлэн байлгах	Үйлдвэрийн хэмжээнд	900,000	₮ 37,073,340	Үйл ажиллагааны туршид	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, стандартын дагуу үйлдвэр агуулахын барилга байгууламжид гал түймэртэй тэмцэх анхан шатны багаж хэрэгслийг үзлэг шалгалтыг тогтмол хийж, шаардлага хангахгүй байгаа хэрэгслийг шинэчлэн бэлэн байдлыг ханган

							ажиллаж байна. 6 ширхэг галын сарай шинээр байрлуулж, 140 ширхэг гал унтраагуур шинэчилсэн. Ажлын байруудад анхны тусламжийн иж бүрдлүүдийг байрлуулсан. <i>Зураг-26</i>
9	Шатамхай болон исэлдүүлэгч бодисыг хамт хадгалах	Хор аюулын лавлах мэдээлэлд заасан нөхцөлд хадгалах	Төслийн хүрээнд	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	Бүх төрлийн химийн бодис, шатамхай шингэнийг халаалтын хэрэгсэл, системээс хол нарны гэрэл шууд тусахааргүй, үер усанд автахааргүй нөхцөлд зориулалтын агуулахад хадгалдаг. <i>Зураг 8</i>
	Нийт зардал			₮ 1,900,000	₮ 37,073,340		

Зураг 24. Химийн бодис, аюулгүй байдал, анхан шатны тусламж, галын аюулгүй байдлын тухай сургалт

МЭРЭ
БАЯЛАГ БҮТЭЭХ ХҮЧ

УТС-Н ХАМГАРСАН АЖЛЫН БАЙРНЫ ҮЗЛЭГИЙН ХУВААРЬ

2024 он

№	СХР	Jan	Feb	Mar	Apr	May	June	July	Aug	Sept	Oct	Nov	Dec
1	Төмдөгч инженер												
2	Үйлдвэрийн мастер												
3	Төмдөгчийн инженер												
4	Өмчийн механик												
5	Ажлын механик												

Цагаасны үзлэг, өргөтгөл, шалгалт бүтэн болон гэр бүтэжээ асуугуй байдаг.
Ажлын байрны зогсоогч болон гэр бүтэжээ асуугуй байдаг.
Төмдөгчийн үзлэг, өмчийн механик, төмдөгчийн инженер.
АА-ны Санбар, төмдөгч тэмдэгтээс, агуулгын зогсоогч бүтэн болгох, хамгийн богинон хадгалалт.
Нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл бүтэн, хадгалалт, ширээгээ ба хадгалалт, хог хаягдлын агуулгын хадгалалт.

Ажлын байрны үзлэгийн хуваарь: ХАБЭАБО-ны хэрэгсэлтэй.
Ажлын байрны үзлэгийн хуваарь: Хамгаал: ХАБЭАБО-ны хэрэгсэлтэй.

Уугамбаар
Д.Т.Шибсэг

Зураг 26. Галын сараа, гал унтраах багаж хэрэгсэл, яаралтай түслэмжийн хайрцаг

IX. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөсөн зардал (төгрөг)	Зарцуулсан зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Гүйцэтгэл
1	Хөрс, ус, агаарын бохирдол. Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөх	Хог хаягдлын зэрэглэлийг тогтоолгох	Үйлдвэрийн хэмжээнд	₮ 2,000,000.00	₮ 0	2024 онд	15 01 01 - Цаасан болон картон сав баглаа боодол 15 02 02 – Шингээгч, бохир алчуур материал, фильтрийн материал, тусгайлан заагдаагүй хамгаалалтын хувцас 15 01 05 - Нийлмэл материалтай сав баглаа боодол 15 01 09* - Хортой бодисын үлдэгдэл агуулсан эсвэл бохирдсон сав баглаа боодол
2		Хог хаягдлын тооллого хийж, эх үүсвэр тус бүрээс жилд үүсэх хаягдлын төрөл, тоо хэмжээг нарийвчлан тогтоох				2024 онд	Сард дунджаар: Хөнгөн цагааны төмөр лааз – 10ш Тааран шуудай – 1000 ш Гялгар шуудай – 1000 ш Цаасан уут – 3000ш Цаасан хайрцаг – 500 ш Бохирдолтой арчих материал – 30кг Дамар - 400ш Бусад цаасан хаягдал –100 кг
3		Ашигласан химийн бодисын сав баглаа боодлыг ашиглалтын дараа цуглуулж химийн бодис нийлүүлэгчид буцаан тушаах эсхүл эрх бүхий байгууллагын удирдамжийн дагуу аюулгүй газарт хадгалах	Ашигласан материалын уут сав, олгой, таар, шуудай гэх мэт	Үйл ажиллагааны зардал		Үйл ажиллагааны туршид	Ашигласан химийн сав баглаа боодлыг аюулгүй зориулалтын газарт хадгалдаг ба хог хаягдлыг “Түмэн эгшиг ХХК”-д гэрээний дагуу шилжүүлэн устгуулдаг.

4	Химийн бодисын сав баглаа, хаягдлыг их хэмжээгээр хуримтлуулж удаан хугацаагаар хадгалахгүй байх, үйлдвэрээс зохих журмын дагуу материалыг бүрдүүлж хаягдлыг устгуулах тухай хүсэлтийг гаргаж байх	“Мера” ХХК-ний хэмжээнд	-	-	Үйл ажиллагаа эрхлэх бүх хугацаанд	Аюултай хог хаягдлын стандартын дагуу хадгалж тээвэрлэлт хийх эрх бүхий байгууллагаар аюултай хог хаягдал устгах гэрээт байгууллага руу шилжүүлж байна.
5	Ажиллагсдад хог хаягдлын тухай эрхзүйн орчин, хог хаягдлын менежментийн чиглэлээр сургалт зохион байгуулах		₮ 1,000,000.00	₮ 0	Жилд 2 удаа	Байгаль орчин хамгаалах чиглэлээр нийт ажилтнуудад сургалт тогтмол ордог ба 2024 онд 5 болон 6-р сард бүх ажилтнуудыг хамруулсан сургалт зохин байгуулсан. <i>Зураг-27</i>
Нийт зардал			₮ 3,000,000.00	₮ 0		

[illegible]

Х. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Төлөвлөсөн зардал, төг	Зарцуулсан зардал, төг	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Хөрсний хүнд металлын үзүүлэлтээр	Үйлдвэр, агуулах орчмын хөрсний 5 цэг	Жилд нэг удаа	₮ 550,000	₮ 375,000	Төслийн талбайн хөрс бохирдуулагч бодисууд болон хүнд металлын хэмжээг тодорхойлох	Төсөл хэрэгжих талбайд мониторингийн 5 цэгт өнгөн хөрсний сорьц бэлтгэж итгэмжлэгдсэн Дээж лабораторид агрохими, хүнд металл, эрүүл ахуйн шинжилгээг хийлгэсэн.
2	Ус хүнд металл, химийн үзүүлэлтээр	Ундны ус /2 дээж/ Хаягдал ус	Жилд нэг удаа	₮ 150,000	₮ 300,000	Төслийн талбайд ашиглагдаж буй ундны болон хаягдал усан дахь хүнд металлын хэмжээг тодорхойлох	Гүний худаг, хаягдал усны сорьцыг бэлтгэж итгэмжлэгдсэн Дээж лабораторид ерөнхий хими, физик болон хүнд элемент, эрүүл ахуйн шинжилгээг хийлгэв.
3	Агаар орчны шинжилгээ	Үйлдвэр, агуулах орчмын агаарын 4 цэг	Жилд нэг удаа	₮ 165,000	₮ 198,000	Төслийн талбайн агаар дахь бохирдуулагч, дуу чимээний хэмжээг тодорхойлох.	Төслийн талбайд агаар орчны мониторингийн 4 цэгт БОХЗТЛ-той хамтарч дуу чимээ, нийт тоос, агаарын чанарын хэмжилт, шинжилгээг хийлгэв.
Нийт зардал				₮ 865,000	₮ 905,000		

[illegible]

“ДАЗЖ” ХӨРС СУДАЛ, УСНЫ СОРИЛТЫН ЛАБОРАТОРИЙН
ШИНЖИЛЭЭНИЙ ДҮН

“DZAZH” SOIL RESEARCH AND WATER TESTING LABORATORY

Дээжийн бүртгэлийн дугаар / Sample Registration number: 248-27/2020

Дээжлэх газар /r/ Station/Location: “МЭРГ” ХХК

Дээж авсан цаг / Sample Collection: Өмнөговь, аймэг, Цогцолжин сум, Цэвэр хуудас

Хоньцоо барих дугаар / Contact number: 93200501, 98165002

Дээжийн дугаар (Test number)	Дээжийн нэр (Analysis type)	Дээжийн авсан хугацаа (Receiving date)	Шинжилсэн хугацаа (Analyzing date)	Огноо (Open the date)	
9-27/2020	Үндсэн үз	2024.06.30	2024.09.02		
Дээжийн дугаар (Test number)	Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, стандарт нэр (Parameter)	Шинжилгээний үр дүн стандарт / Test result	Тогтворын Шарварга (Technical requirement)	Шинжилгээний үр дүн (Results of analysis)	
9-27/2020	Усны үрчилж хяналт, өм-агц / Total hardness, mg eq/l/	MNS 6778-2019	7.0 м-агц	5.9	
	Кальцийн өм, нэг / Calcium ion, mg/l/	MNS 1007-1970	100 мкг нэг	68.13	
	Магнийн өм, нэг / Magnesium ion, mg/l/	MNS 1007-1970	300мкг нэг	35.26	
	Хлоридын өм, нэг / Chloride ion, mg/l/	MNS 4424-2005	350 мкг нэг	205.3	
	pH / pH/degree line/	MNS ISO 10523-2001	6.6-6.5	7.81	
	Нардсан өм нэг / Nitrite ion, mg/l/	MNS 6778-2019	1 мкг нэг	0.00	
	Нардсан өм нэг / Nitrate ion, mg/l/	MNS ISO 7063-2001	50 мкг нэг	26.5	
	Төгрөг өм нэг / Ferrous ion, mg/l/	MNS 4320-2005	0.3 мкг нэг	0.29	
	Сульфид өм нэг / Sulfide ion, mg/l/	MNS 6271/2011	500 мкг нэг	0.26	
	Хүрэл хүчлэвч / TDS, mgq/l/	MNS 4423-1997	1000 мкг нэг	1000	
	Тархис үзүүлж хуудас үзүүлнэлт				
	9-27/2020	Нийт нэгжид тэд / Total number microorganisms/ Colony	MNS ISO 6222-1992	1шт / 100-агц нэг	14

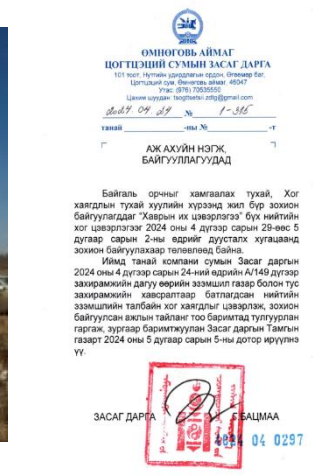
XI. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Зарцуулсан зардал	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Гүйцэтгэл
			2024 он				
1	Сум орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ байгуулж байгаль орчныг хамгаалах чиглэлийн ажилд хамтран ажиллах	₮ 2,000,000	2024 онд			Салбарын дарга	Сум орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж байна. Дэлхийн усны өдөр зориулсан Өмнөговь аймагт зохион байгуулсан дэлхийн усны өдөрт зориусан “ДЭВЖЭЭ” тэмцээнд 4-р ЕБС-г ивээн тэтгэж оролцсон. <i>Зураг-29</i>
2	Бүх нийтийн цэвэрлэгээг зохион байгуулах	Дотоод зардлаар	4 сар	7 сар	10 сар	Салбарын дарга	Сум орон нутгаас зохион байгуулсан бүх нийтийн хог цэвэрлэгээнд 2 удаа оролцож 4-5 тн хог хаягдлыг цуглуулж хогийн цэгт хаясан. <i>Зураг 30</i>
3	MNS ISO 14001:2016 “Байгаль орчны менежментийн тогтолцоо – шаардлага, хэрэглэх арга зүйн заавар”, Зарчим, тогтолцоо, дэмжих аргачлалын заавар” стандартад сайжруулалт хийх	Дотоод төлөвлөлтөөр	2024 онд			Салбарын дарга, БО-ны мэргэжилтэн	Байгаль орчны менежментийн тогтолцооны сайжруулалтад тогтвортой хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, ялангуяа хог хаягдлын дахин боловсруулалтыг дэмжиж хоёрдогч түүхий эд болгон нийлүүлэх, хүлэмжийн хийн ялгарлыг тооцоолж, ялгарлын хэмжээг бууруулах чиглэлийн судалгааны ажлууд хийгдэж байна.
4	Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх	Гүйцэтгэлээр	2024 онд			Салбарын дарга	Өмнөговь аймгийн БОАЖГ-с үүрэг болгосны дагуу Цогтцэций сумын нутагт зэрлэг ан амьтны амьдрах нөхцөлийг дэмжих зорилгоор биотехникийн арга хэмжээ авч, өвс, давс зэргийг байршуулсан. <i>Зураг 31</i>
5	Үндсэн үйл ажиллагаатай холбогдон гарч болзошгүй бусад зардал	Хөрөнгө оруулалтаар	2024 онд			Салбарын дарга	
	Нийт зардал	₮ -					

Зураг 29. Хамтран ажиллах гэрээ, Дэвжээ тэмцээний ивээн тэтгэлт

Зураг 30. Нийтийн хог цэвэрлэгээнд оролцож буй байдал

Зураг 31. Зэрлэг ан амьтны амьдрах нөхцөлийг дэмжих зорилгоор биотехникийн арга хэмжээ авч, өвс, давс зэргийг байршуулсан

ХИИ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРОЛЦОГЧ, СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан	Зохион байгуулах газар
1	БОАЖЯам	Төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайлан, дараа оны БОМТ-ний төсөлтэй хамтатган БОАЖЯам-нд хүргүүлнэ.	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайлан гүйцэтгэл	Жил бүрийн 11-р сарын 1-ний дотор илгээх	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланг хүлээн авч дүгнэлт гаргаж, дараагийн жилд хэрэгжүүлэх БОМТ-г хянан батална.	БО-ны мэргэжилтэн	“МЕРА” ХХК
2	Төсөл хэрэгжих сумын засаг дарга, Багийн засаг дарга	Хагас жилийн тайланг хүргүүлж санал авах	Төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлсэн ажлуудын мэдээлэл	Хагас жил тутам	Тухайн жилийн БОМТ, түүний хэрэгжилт	Салбарын дарга	
3	Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч						
4	Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн багийн ИНХ	Танилцуулга хийх	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулга	Хагас жил тутам	БОМТ-ний хэрэгжилтийг танилцуулж, санал авах	Салбарын дарга, БО мэргэжилтэн	
5	Иргэд, олон нийт/ дурын оролцогч, сонирхогч талууд	Санал хүсэлт хүлээн авч, төсөлтэй холбогдох гомдлыг шийдвэрлэж, барагдуулах	МЕРА ХХК-ийн үйл ажиллагаа, БО хамгаалах чиглэлээр хийж гүйцэтгэж буй ажил, орон нутгийн хамтын ажиллагааны талаар	Төсөл хэрэгжих бүхий л хугацаанд	Сонирхогч, оролцогч талуудыг хүссэн мэдээллээр хангах	Салбарын дарга	